

Dne 11. maja 1939. je že tretjič posegla nenadna smrt v vrste urednikov naše mlade Kronike slovenskih mest. Umrl je eden izmed ustanoviteljev našega lista Pavel Debevec in sledil v večnost Lojzetu Slanovcu in Evgenu Jarcu.

Rojen je bil leta 1895. v Ljubljani, kjer je študiral na realki in Christofovem zavodu. Najprej je služboval v avstr. mornarici na ladji »Tegethoff«, toda srce ga je gnalo h gledališču in publicistiki. L. 1918. je postal pevec in režiser ljubljanske opere, nato je odšel v Prago, da se tam izpopolni v petju in gledališki stroki. Nekaj časa je sodeloval tudi pri nemškem gledališču v Pragi. Že v Pragi pa je začel delovati kot organizator slovenske publicistike, ko je ustanovil revijo »Razore«, ki se je pozneje preselila v Ljubljano. Ko se je vrnil v Ljubljano, se je popolnoma posvetil organizaciji knjižnih in publicističnih podjetij in njenih pogojev, reklamni, inseratni in kolportažni stroki. Tako je on eden izmed ustanoviteljev »Modre ptice«. S precejšnjim uspehom je poskusil z ustanovitvijo humorističnega »Kurenta«, ustanovil je založbe »Evalit«, »Grohar«, Planinsko matico in do zadnjega snoval druge podobne načrte.

Naš list pa se ga mora s priznanjem spominjati zato, ker je bil s takratnim županom dr. D. Pucem, Evgenom Jarcem in L. Slanovcem njega ustanovitelj, propagator in od Slanovčeve smrti dalje tudi glavna opora strokovnemu uredniku. V veliki meri njegova zasluga je tudi, da je »Kronika« srečno prebrodila občutno krizo, ki je nastopila po Slanovčevi smrti in da se je z založniško pogodbo med mestno občino in Učiteljsko tiskarno ustvaril realen temelj za njen obstoj. Poleg nabiranja inseratov in naročnikov je odslej tudi vse tehnično uredniško delo slonelo na Debevevih ramah.

S priznanjem se spominjamo njegovih organizacijskih zmožnosti in mu želimo, da bi v miru počival v prezgodnjem grobu.

NAŠA KRONIKA

FEBRUAR 1938.

1. Banska uprava je razpustila Klub primorskih akademikov zaradi prekoračenja v društvenih pravilih določenega delokroga. — V ljubljanskih dnevnikih se je vnela polemika zaradi kavarniške koncesije za nameravano novo palačo Bat'a. — Polletje na srednjih šolah je zaključeno. Na klasični gimnaziji jih je od 1099 dijakov izdelalo 62 %, izdelalo pa jih ni 38 %. Uspeh je boljši kot druga leta, ko jih ni izdelalo okoli 44 % do 45 %. Na I. drž. realni gimnaziji v Vegovi ulici, ki ima 1389 dijakov in 8 dijakinj, jih ni izdelalo 51,11 %, zaradi slabih redov je bilo pa odpuščenih 37 učencev. Uspeh je v splošnem boljši kot lani. Na II. drž. realni gimnaziji na Poljanah, ki ima 73 učencev in 1046 učenk, jih ni izdelalo 43 %. Na III. drž. realni gimnaziji, ki ima 1468 dijakov, jih je izdelalo 654, padlo 808, neocenjenih je bilo 7, odpuščenih 58 dijakov. Mestna ženska realna gimnazija ima samo razrede od

IV. do VIII. in 413 dijakinj. Izdelalo jih je 260, padlo 138, neocenjenih je pa bilo 15. Uspeh je boljši kot druga leta. Drž. učiteljska šola ima samo prve tri razrede s 53 dijaki in z 32 dijakinjami. Vseh je izdelalo 57, padlo pa 28. Nižja gimnazija pri uršulinkah ima 296 dijakinj. Samo tri dijakinje niso izdelale.

2. Pri tekmi za državno prvenstvo v umetnem drsanju je na drsališču SK Ilirije pod Cekinovim gradom zmagal dr. Polo Schwab za pol točke pred Tumo in tako postal državni prvak. Pri juniorjih je postal državni prvak Biber, pri damah pa Silva Palmetova, vsi člani SK Ilirije. V mednarodni tekmi je zmagala Celovčanka Lamatscheva pred Palmetovo. V Bohinju je postal pri smučarskih tekmah državni prvak v klasični kombinaciji Gregor Klančnik. — Nekatera društva so proslavila 180 letnico rojstva Valentina Vodnika.

3. Mestna elektrarna objavlja poročilo za 1937. L. 1937. je oddala 12,268.000 KW ur, torej za 2,210.000 več kakor

predlanskim. Ljubljanska kalorična centrala je od tega proizvedla le malenkostno količino 37.215 KW ur. Ljubljanska centrala dela le tedaj, kadar so Kranjske deželne elektrarne preobremenjene. Od uporabljenega toka je v Ljubljani največ dobavila elektrarna Česenj, namreč nad 6.500.000 KW ur, KDE pa 5.700.000 KW ur. Za tramvaj je bilo lani porabljenih blizu 1.500.000 KW ur, za javno razsvetljavo 935.000 KW ur, leta 1936. pa 900.000 KW ur. Več industrij se je lani priključilo ljubljanski elektrarni ter so opustile svoje male elektrarne. Konec decembra 1937. je Ljubljana štela 20.780 števecov, danes jih ima pa že dobrih 21.000.

4. Koncert Slovenskega vokalnega kvinteta je privabil v veliko dvorano Filharmonične družbe tiste široke plasti občinstva, ki ljubijo lepo, domače in ne preveč razburljivo petje, kakršno gojimo še od čitalniških časov sem.

6. Pri volitvah v senat je od 479 upravičencev glasovalo za edinega kandidata dr. Schaubacha 418 upravičencev, med njimi 379 županov. Dejansko je bilo 464 volilnih upravičencev, ker je med člani banskega sveta, ki imajo tudi volilno pravico, 15 županov in ne morejo po dvakrat voliti. 19 poslancev JNS ni volilo ter je bil tako soglasno izvoljen kandidat JRZ dr. Schaubach. Volitve so bile na ljubljanskem magistratu. — Akademski pevski zbor iz Ljubljane je imel v Trbovljah pod vodstvom Franceta Marolta koncert, ki je sijajno uspel.

7. Zjutraj je bila na cestah taka poledica, da je konjem, zlasti na asfaltiranem tlaku tako drselo, da je bil promet z vozovi skoraj popolnoma ustavljen. — Na občnem zboru Glasbene matice je predsednik dr. V. Ravnihar poročal, da je Glasbena matica še vedno podpirala drž. konservatorij, sedaj se bo pa spet lahko posvetila bolj poglobljenemu delu na glasbenem področju. V preteklem poslovnem letu je Orkestralno društvo G. M. priredilo 18 koncertov v Ljubljani in na deželi. Zelo pomembna kulturna ustanova G. M. je folklorni institut, ki ga vodi Fran Marolt. Koncertna poslovalnica G. M. je priredila 63 kulturnih prireditev, med njimi 48 koncertov. Izvoljen je bil z malo izjemo ves dosedANJI odbor.

8. Slovenska mladina vseh šol zbira na današnjo obletnico dr. Prešernove smrti prispevke za odkup pesnikove rojstne hiše. — Narodne dame so ge. Franji Tavčarjevi ob njeni 70 letnici priredile časten večer, ki so se ga udeležili poleg podžupana dr. Vladimírja Ravniharja zastopniki najrazličnejših organizacij. Podžupan dr. Ravnihar je čestital slavljenci v imenu mestne občine ljubljanske, ki jo je že pred 10 leti izvolila za častno meščanko in je edina žena, ki je dobila to visoko odlikovanje ljubljanske mestne občine. V počaščenje ge. Franje Tavčarjeve so narodne dame sklenile ustanoviti nov deklški internat z imenom slavljence in so ji izročile v ta namen po vsej Sloveniji zbrano vsoto.

9. Izkop za temelje nove palače banke Slavije na oglu Tyrševe ceste in Gajeve ulice nasproti nebotičniku je skoraj končan. Nova palača bo imela 7 nadstropij in bo treba zaradi nje podreti stara poslopja v Gajevi ulici, del stare Frölichove hiše ob Tyrševi cesti s trgovinami bo pa stal, dokler ne bo palača dograjena. Pri izkopavanju temeljev so našli nekaj okostij, menda iz francoskih časov.

11. Zjutraj se je vnel tramvaj na dolenski progi ob Privozu zaradi kratkega stika. 8 potnikov je bilo v velikem strahu, poškodovan pa ni bil nikdo. — Zveza fantovskih odsekov je priredila svoje prve slovanske smuške tekme. Prireditev, ki so se je udeležili tudi češki Orli, je trajala na Jesenicah, pri Sv. Križu, na črnem vrhu in v Planici do danes. Darilo notranjega ministra dr. Korošca si je priborila reprezentanca Zveze fantovskih odsekov za alpsko kombinacijo, ki je dobila tudi pokal ministra za ljudsko telesno vzgojo dr. Miletića. Pokal bana dr. Marka Natlačena je prejela Gorenjska fantovska podzveza z zmago

Nova palača Baže na Aleksandrovi cesti

v alpski kombinaciji, prav tako kakor pokal ljubljanskega župana dr. Adlešiča za zmago v klasični kombinaciji.

12. Na ljubljanski juridični fakulteti sta bila promovirana brata Leon in Egon Stare, sina odvetnika dr. Egona Stareta iz Ljubljane, za doktorja prava. — Umrla je ga. Marija Babnik, vdova Gruntar, rojena Arrigler. Prvi njen soprog je bil notar Ignacij Gruntar v Ribnici, znani prijatelj Simona Gregorčiča, drugi pa je bil dr. Ivan Babnik, predsednik višjega deželnega sodišča v Ljubljani. — Pri mednarodnih akademskih smučarskih tekmah v Hofgasteinu je dosegel Edo Bevc iz Ljubljane drugo mesto v klasični kombinaciji in samostojnih skokih.

14. Ban dr. Marko Natlačén je otvoril 9. redno zasedanje banskega sveta dravske banovine za proračunsko leto 1938./1939. Proračun izkazuje 129.793.902 din izdatkov in je za 9.449.103 din višji od lanskega.

15. Notranji minister dr. Anton Korošec je poklonil za Akademijo znanosti in umetnosti v Ljubljani 50.000 din. — Koncert Valči Heybalove in Antona Dermote, člana dunajske opere.

16. Smučarska skupina francoske vojske, ki gre tekmoval na Jahorino, je prišla v Ljubljano. Na kolodvoru je bil sprejem, nato se je skupina poklonila neznanemu francoskemu junaku pod spomenikom Ilirije in tudi nekaterim odpovala dalje. — Že tri dni sneži. Prvi sneg je padel na dan sv. Martina, 11. novembra, drugi na sv. Miklavža, tretjič je pa pričelo snežiti na dan sv. Valentina, 14. t. m., a je padlo šele 16 cm snega. — Policija je ugotovila, da je v Ljubljani 15.000 koles.

17. Mestna občina je od Adolfa Mergenthalerja kupila za 16.000 din svet za regulacijo Linhartove ulice. — Zveza gospodinj si je ogledala mestni ženski azil v Delavskem domu in so se članice prav pohvalno izrazile o tej pridobitvi našega mesta. — Eksekutiva Jugoslovanske zimske športne zveze je izrekla leto dni zabrane Sokolom, ki so tekmovali v Češkoslovaški republiki in tudi nekaterim članom Zveze fantovskih odsekov. — Na občnem zboru ljubljanskega Aerokluba so odstopili predsednik Rado Hribar, tajnik dr. Stane Rape, ing. Kuhelj i. dr. V novem odboru zastopata mestno občino člana mestnega sveta, polkovnik Viktor Andrejka in univ. profesor dr. Alojzij Hrovat. — Relativna vlaga je znašala danes samo 28 %.

18. Ameriški listi poročajo, da je ljubljanski župan dr. Juro Adlešič sprejel vabilo k otvoritvi Jugoslovanskega kulturnega vrta v Clevelandu ter zagotovil svoj prihod v Ameriko.

19. Zasedanje banskega sveta, ki je odobril proračun, je zaključeno. — Notranji minister dr. Korošec je podpisal odlok o razrešitvi naslednjih članov ljubljanskega mest-

Izročitev znakov častnega članstva ljubljanske občine senatorju dr. A. Korošču v mestni zbornici v Ljubljani dne 21. februarja 1939.

nega sveta: A. Geržinič, Rado Hribar, Peter Klinar, dr. Milan Korun, dr. Rado Kušej, Avgust Martinčič, Izidor Florjančič, Josip Orožen, Karel Soss, Anton Koritnik in Ivan Sever. Na njihova mesta so postavljeni za člane mestnega sveta: Jožef Jerin, posestnik v Dravljah; dr. Adolf Golia, generalni tajnik Zveze industrijcev; univ. prof. ing. Alojzij Gostiša; Karel Kavka, tesarski mojster; univ. prof. ing. Feliks Lobe; Zvonko Lukič, trgovec; dr. Valentin Meršol, primarij; Josip Penko, predsednik organizacije poštних uslužbencev; Franc Požar, pekovski mojster; dr. Henrik Steska, sodnik upravnega sodišča v p., in Josip Vončina, šef Borze dela.

20. O krasnem vremenu so na Gorenjskem in drugod *smučarske tekme*. Gorenjska zimsko-športna podzveza je imela zlet v Bohinju, kjer je startalo 250 tekmovalcev. Smučarski klub »Golovec« iz Štepanje vasi je imel tekmo čez Golovec, smučarski klub Ljubljana je pa priredil damski slalom v Zlebeh pri Medvodah. Od strelišča pod Rožnikom proti Brdu in Podutiku je imel SK Reka klubske in mladinske tekme. — Že skoraj ves mesec je brez snega in topel, danes je pa spet — 5° C. Navzlic temu pri palači »Slavije« betonirajo temelje. Ves čas delajo kanale v Šiški in popravljajo »šance« na Gradu.

22. Premiera Mozartove opere »Don Juan« za 25 letnico opernega direktorja Poliča, odkar se umetnostno udejevtuje.

23. Vodstvo humanistične gimnazije je organiziralo izlet 25 dijakov na *smučarski oddih* v Mojstrano. To so prve smučarske počitnice v državi, kakršne imajo že druge države. — Na Kongresnem trgu so pričeli delovati novi aparati nove *vremenske hišice* prav na predvečer zimskega vremenarja sv. Matije.

24. V kinu »Union« je bil predvajan prvi »plastičen film«. Gledalci so dobili posebne naočnike z zeleno in rdečo opno. Zeleno za levo, rdeče pa za desno oko, da so se prizori res videli, kakor bi se godili v dvorani. — Malo pred 1. uro ponoči je pričelo goret v I. nadstropju glavne carinarnice, kjer je blagajna. Zgorelo je nekaj

aktov, ker so gasilci požar prav hitro pogasili. — Slovenski ameriški listi naznanjajo udeležbo senatorja Roberta J. Bukleya in sploh *uradno udeležbo predstavnikov Združenih držav ameriških pri otvoritvi Jugoslovanskega kulturnega vrta v Clevelandu*, naznanjajo pa tudi, da bodo vse prireditve oddajale vse postaje družbe The Columbia Broadcasting Co.

25. Na sestanku, ki ga je sklicalo Obrtniško društvo, so obrtniki zahtevali novelizacijo obrtnega zakona. — Zračni pritisk 750 mm, ki po poznejših ugotovitvah predstavlja najvišji zračni pritisk vsega leta.

26. »Ameriška domovina« objavlja uvodni članek »*Župan mesta Ljubljane*«, kjer poudarja izredno velik pomen obiska ljubljanskega župana v Ameriki. — Ob pol 12. je umrl po daljšem bolehanju stolni kanonik dr. Mihael Opeka. Rojen je bil 26. septembra 1871. na Vrhniki. Študije je dovršil z doktoratom v Rimu, od koder se je leta 1898. vrnil za kaplana v Moravče. Potem je bil prefekt v Alojzijevišču in profesor verouka na ljubljanski realki. L. 1915. je bil imenovan za deželnega šolskega nadzornika. L. 1920. je postal stolni kanonik, stolni pridigar in učitelj cerkvene govornišva na teološki fakulteti. Bil je rojen govornik ter je izdal 22 zvezkov svojih govorov v tisku. V mladih letih je bil tudi pesnik in je opeval Rim, svojo ljubezen do matere ter pel sionske pesmi Bogu. Svoje pesmi je l. 1916. izdal v zbirki »Rimski verzi«. Po smrti Fr. Lampeta (1900.) je bil Opeka 12 let urednik »Doma in sveta«, sodeloval je pa tudi pri »Katoliškem obzorniku«. Dolgo vrsto let je bil duhovnik gasilske čete ljubljanske.

27. Pri zveznem prvenstvu v alpski kombinaciji na Pustem rovtu nad Jesenicami je postal *državni prvak Ciril Praček*. Pri tekmah v Lahtiju na Finskem za svetovno smučarsko prvenstvo se je odlikoval *Franc Smolej* kot drugi najboljši Srednjeevropec pri teku na 18 km in pri teku na 50 km. — *Šolska poliklinika* je za lansko leto ugotovila pomanjkljivo telesno snago pri 36,65 % otrok, da so brez čistega perila in da je zlasti deklet mnogo ušivih. Večina teh je iz barak. 59,51 % otrok ima slabo zobovje.

28. *Pogreb dr. Opeke* je bila velika manifestacija splošnega spoštovanja pokojnika. Krsto je blagoslovil škof dr. Rožman. Pri pogrebu je bila tudi močna četa ljubljanskih gasilcev, ki so imeli tudi častno stražo ob krsti in nosili dva venca ter društveno zastavo, za katero je napis sestavil sam pokojni gasilski kurat dr. Opeka. Mestno občino je zastopal župan dr. Adlešič s članom mestnega sveta podpolkovnikom Viktorjem Andrejko.

Meseca februarja je bilo v Ljubljani 63 porok, 84 živorojenih in 1 mrtvorojen, umrlo jih je 73, da statistika izkazuje 11 oseb naravnega prirastka. Izdanih je bilo 8 gradbenih dovoljenj in znaša gradbena vrednost teh zgradb 770.000 din. Za nove zgradbe sta bili izdani 2 dovoljenji ter zazidana prostornina novih zgradb znaša 4836 kubičnih metrov, gradbena vrednost pa 735.000 din. Prizidav in prezidav je bilo 6 s preračunano gradbeno vrednostjo 35.000 din. Iz rimokatoliške vere so 4 izstopili, a vstopil ni nikdo; v starokatoliško vero jih je vstopilo 17, izstopil pa nikdo; v pravoslavno vero ni nikdo vstopil in nikdo izstopil, v evangelijsko vero je 1 vstopil, izstopil nikdo, pri muslimanih in brezkonfesionalcih ni bilo sprememb.

»Kroniko« izdaja mestna občina ljubljanska, predstavnik dr. France Stelè, zalaga in tiska Učiteljska tiskarna, predstavnik Francè Strukelj, za uredništvo odgovoren Jože Gregorič. — Ponatis člankov in slik dovoljen samo s pristankom uredništva. Rokopisi se ne vračajo. »Kronika« izhaja 4 krat na leto in slane za vse leto din 80—, za pol leta din 40—, za četrt leta din 25—. Za inozemstvo din 100—. — Posamezna številka stane din 30—.

Naroča se: Učiteljska tiskarna, Ljubljana.